

sl.1. Zdenko Jajčević na ragbi utakmici
(21. prvenstvo Jugoslavije);
snimio: Branimir Turkalj, 1977.

PERSONALNI ARHIV ZASLUŽNIH MUZEALACA: ZDENKO JAJČEVIĆ (1946. – 2011.)

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ: Dobar dan, nalazimo se u llici 13 u Zagrebu, u Hrvatskome športskom muzeju i razgovarat ćemo s ravnateljem gospodinom Zdenkom Jajčevićem. Gospodine Jajčeviću, razgovarat ćemo o vašem životu i radu, uspjesima i problemima na koje ste nailazili. Kažite mi, gdje ste rođeni?

ZDENKO JAJČEVIĆ: U Zagrebu, 4. srpnja 1946. g.

J. D.: U kakvoj ste obitelji odrasli?

Z. J.: U običnoj, skromnoj obitelji. Moj je otac bio vozač autobusa. U školu sam išao u Kustošju. Sjećam se da sam počeo relativno rano pisati i da sam u osmogodišnjoj školi (mislim da je to bio 7. razred) postao predsjednik literarne sekcije. Uređivali smo časopis, zvao se *Mi najmlađi*. Prije nekoliko godina izdana je monografija te škole. U njoj je opisan i rad te sekcije, a prof. Stjepko Težak, nastavnik koji nas je usmjeravao, hvali naš rad i posebno priča o mom radu, odnosno o vodstvu te sekcije. Kad sam došao u gimnaziju, nisam se baš najbolje snašao i nisam nastavio pisati. Međutim, taj mi se dar ponovno vratio na fakultetu. Nakon što sam diplomirao na Fakultetu za fizičku kulturu, dobio sam posao profesionalnog trenera Ragbi kluba *Zagreb*.

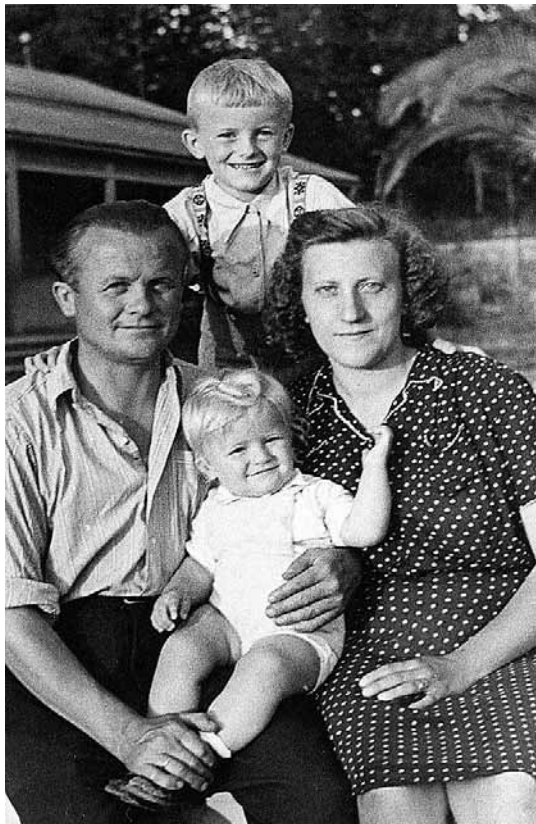
J. D.: Zašto ste uopće odabrali taj fakultet?

Z. J.: Najprije sam krenuo studirati pravo, ali nisam uspio položiti prvu godinu. Tada sam, prolazeći Kačićevom ulicom, ugledao grupu ljudi koja je stajala pred tadašnjom zgradom Visoke škole za fizičku kulturu. Bilo je vrijeme upisa, a ja nisam znao na koji bi fakultet krenuo. Dvije godine igrao sam u Ragbi klubu *Zagreb*, pa rekoh: *Idem ja to pokušati*. Odluka je bila donesena *ad hoc*, u tom trenutku. Onda još nisu postojali tako strogi uvjeti upisa. Položio sam prijamni, rekao bih kao od šale, i krenuo na studij koji mi je izuzetno dobro išao u svim segmentima, i u teoretskim i praktičnim predmetima. Pokazalo se da je riječ o vrlo dobrom studiju. Treću godinu nisam položio - izgubio sam godinu iz predmeta koji se zvao estetska gimnastika. Naime, profesorica koja ga je predavala smatrala je da su osjećaj za ritam i sluh u našoj struci vrlo važni. Tvrdila je da taj osjećaj kod mene jednostavno ne postoji i da zato ne bih bio dobar pedagog. Ostali su je uvjerali da je naša struka izuzetno široka i da ću se ja vjerojatno snaći u nečemu drugom. Međutim, ona je inzistirala i - jedva sam spasio živu glavu. (Smijeh.) Nastavio sam studij i na četvrtoj sam godini nekako "proradio". Polagali smo završni ispit i ja sam ga položio s odličnim uspjehom.

Slijede dvije godine lutanja, tijekom kojih sam svašta radio. Recimo, pokušavao sam, otvoriti mali fitness centar. Zamislio sam da se ne vježba isključivo u dvorani nego da se organiziraju izleti, plivanje, vožnja biciklom itd. No to je bilo prenapredno za ono vrijeme. Ljudi to jednostavno nisu shvaćali. Financijski sam uvijek ostajao nekako na nuli. Najveći dio novca odlazio je za najam dvorane u Palmotičevoj 15. Nakon toga je jedan moj kolega s fakulteta iznajmio tu dvoranu i ondje otvorio školu boksa, a mene je angažirao za kondicijskog trenera. U tom sam radu uživao. Kasnije, kad sam postao profesionalni trener ragbija, kad god bi se govorilo o mome radu, uvijek se isticalo kako su mi igrači dobro kondicijski pripremljeni. Međutim, smatram da sam kompleksno vodio treninge i da sam podjednaku pozornost pridavao i tehnici i taktici. Uveo sam testiranja, dizanje utega, svakodnevno trčanje i rezultati nisu izostali. Ali kad se ostvare rezultati, onda uprava kluba želi još više. Uglavnom je riječ o ljudima koji se nastoje afirmirati uz minimum rada. A to se sve slama na trenerovim leđima. Nakon četiri godine rada dvaput smo osvojili prvenstvo tadašnje Jugoslavije, što je u ono vrijeme bio izuzetan pothvat. Zemlja je imala 20 milijuna stanovnika, mnogo klubova, vrlo jaku ligu itd.

Nezadovoljan svojim položajem, na nekoliko sam mjeseci otišao igrati u francuski prvotligaš *Bourg*. Tada mi se dogodilo nešto nevjerojatno. U rujnu 1984. u Radićevoj ulici susreo sam gospodina Marijana Flandera, koji je tada radio u Jugoslavenskome leksikografskom zavodu, gdje je bio glavni urednik *Enciklopedije fizičke kulture*. Pitao me mogu li napisati neke tekstove. Ja sam to brzo napisao i on je bio neobično zadovoljan i ponudio mi je posao u Zavodu. Neobična sreća: dobio sam izuzetno dobar posao o kakvom sam uvijek sanjao. U klubu sam od tada radio honorarno. Zanimljivo, povijest športa postala mi je specijalnost. Naša je redakcija 1978. počela raditi *Sportski leksikon*. Gospodin Flander napravio je abecedarij i u njemu su se nalazile i natuknice vezane za povijest športa. Njih je trebao napisati Živko Radan, profesor povijesti na Fakultetu za fizičku kulturu. No članci nisu stizali, pa me gospodin Flander slao profesor Radanu na fakultet. Međutim, on je taj posao stalno odlagao pa je urednik zadužio mene da napišem te članke.

U Zagrebu je 1969. godine počeo izlaziti časopis *Povijest športa*. Glavni urednik tog časopisa Franjo Frntić ponudio mi je da pišem za njega, a kasnije sam petnaest godina bio član Uredništva i tehnički urednik. Godine 1984. završili smo *Sportski leksikon*.

sl.2. Obitelj Jajčević: majka Katarina, otac Ivan, stariji brat Josip i Zdenko.

sl.3. Zdenko ispred Theseustempela u bečkom Volksgartenu. Na postamentu skulpture mladog atleta stoji natpis "Der Kraft und Schönheit unserer Jugend"

sl.4. Zdenko kao đak OŠ 'Ivana Brlić Mažuranić' (poslije OŠ 'Kustošija')

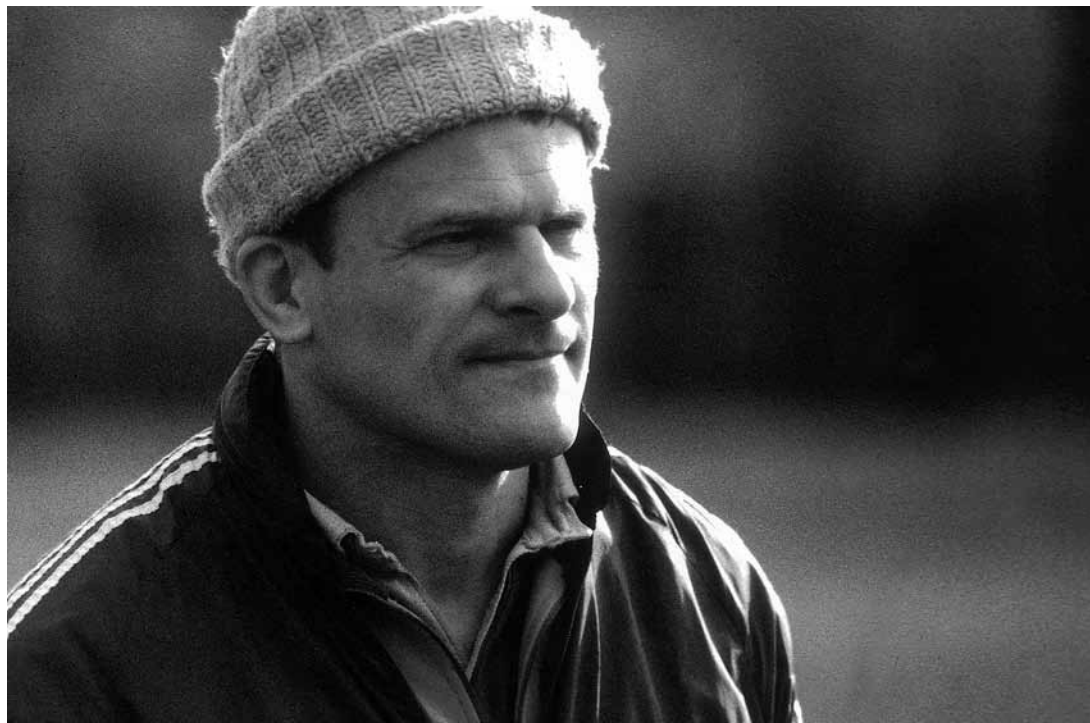
sl.5. Zdenko Jajčević; s izleta u prirodi.

Gospodin Flander otišao je u mirovinu, a ja sam dodijeljen redakciji *Pomorskog leksikona*. To me baš nije zadovoljilo jer sam smatrao da bih trebao nastaviti raditi na nekom drugom športskom projektu, ali ga u Zavodu nije bilo. U to me vrijeme prof. Živko Radan pozvao da dođem raditi na Fakultet i tada sam napravio nevjerojatnu nesmotrenost. Iz Zavoda sam uzeo dokumente i otišao na Fakultet. No ondje su mi rekli da se povijest športa ukida kao predmet. To je stvarno bilo nešto nevideno! Morali smo pronaći neki drugi, novi posao na Fakultetu. Dosjetili smo se da bih mogao voditi Muzej fizičke kulture, koji je bio u osnivanju. Naime, prof. Radan, zajedno s članovima Komisije za povijest športa SFK Hrvatske, prikupljao je građu koja se čuvala u omanjoj prostoriji na Fakultetu. Tada još nisam bio svjestan njezine vrijednosti. To je bila arhiva Franje Bučara. Dr. Franjo Bučar bio je osnivač i predsjednik Jugoslavenskoga olimpijskog odbora, koji je u međuratnom razdoblju djelovao u Zagrebu te od 1920. do 1946. član Međunarodnoga olimpijskog odbora. Eto, tako sam postao kustos Muzeja fizičke kulture. Međutim, gdje pronaći novac za moju plaću? Tada su postojali RSIZ fizičke kulture i RSIZ kulture na razni Republike te USIZ fizičke kulture i USIZ kulture na razini grada. I svatko od njih davao je četvrtinu za moju plaću, koja je bila skromna, ali dovoljna za preživljavanje.

J. D.: Gdje je bio taj muzej?

Z. J.: U zgradi Fakulteta na Savi (Fakultet za fizičku kulturu, nap. ur.). Muzej je trebalo uključiti u rad jednoga od odjela Fakulteta. Ušao je u Odjel za kineziologiju i tako je postojanje Muzeja i službeno priznato. U to je vrijeme netko u Saboru prigovorio Fakultetu zbog ukidanja predmeta povijest športa. Fakultet ga je morao ponovno uvesti u program nastave, ali nije bilo predavača. Prof. Radan već je odavno bio u mirovini.

Na temelju brojnih radova koje sam objavio postao sam predavač i već za nekoliko dana počeo sam predavati. Uz

sl.6. Zdenko Jajčević

to sam vodio i Muzej. To što sam napravio u prvim danima postojanja Muzeja stvarno je bilo značajno. Ključni događaj zbilo se kad smo otkupili ostavštinu Hrvoja Macanovića. Njega sam upoznao kada sam na Fakultetu studirao športsko novinarstvo. Predavanja su bila sjajna, bilo ga je užitak slušati. Pri kraju jednog predavanja upitao nas je koje ćemo teme uzeti za diplomske radove. Rekao sam da bih želio napisati povijest hrvatskoga športskog novinarstva. Rekao mi je: *Odlično. Ja sam razradio jedan koncept kako bi to trebalo izgledati. Pozvao me k sebi da mi ga preda. Otišli smo u njegov stan u Medulićevoj 18, koji je bio prepun knjiga i arhivske građe. Otkup Macanovićeve zbirke dogovorio sam s njegovim sinom Milovanom. Novac je osigurao RSIZ fizičke kulture Hrvatske. U tome je važnu ulogu imao tajnik Slavko Pogorelec. Bilo je otprilike 100 kutija građe. Time smo stekli osnovni fondus pa smo se s pravom mogli nazivati Muzejom.*

Kako je Muzej dalje "rastao", 1987. g., baš u vrijeme Univerzijade, na Fakultetu je već postojao stalni postav u jednoj prostoriji od otprilike 100 m². Nije bio bog zna što, ali je postojao. No uoči Univerzijade Fakultet je donio odluku da tu prostoriju prenamijeni u informatičku predavaonicu i ja sam jednostavno "dobio nogu". Kad sam došao na posao, našao sam dopis da tog dana do 14 sati moram iseliti iz prostorije. Rekli su da će mi za pripomoć poslati koliko god trebam studenata, samo da moram iseliti. I onda smo mi sve to spakirali i spremili u podrumске prostorije Fakulteta.

J. D.: Kako? Nisu vas ni pitali kamo ćete spremiti građu?

Z. J.: Nisu. Napisao sam protestno pismo ministarstvima i novinama. Novinarka Rada Vnuk objavila je u *Vjesniku* to pismo s imenima svih onih koji su donijeli tu odluku. To je stvarno bio skandal. Svi su bili konsternirani i pitali me: *Kako si mogao?!* Odgovorio sam: *Pa, ljudi, izbacili ste Muzej u godini kad Zagreb organizira najveću športsku priredbu!* I - ništa. Sve se to nekako smirilo. Prošla je Univerzijada, a u prostorijama Doma športova, u kojima je radio Organizacijski odbor, ostao je prazan prostor. U nj su preseljeni športski savezi koji su bili smješteni u gradu. Među ostalima, u Illici 7, na nekih 200 m², bila su četiri športska saveza. Oni su se iselili. Mi smo, kao Komisija za povijest športa SFK Zagreba, tražili prostor za Muzej. Tajnik SFK Zagreba Marijan Malović pitao me odgovara li nam taj prostor. Rekoh: *Kome ne bi odgovaralo doći iz ničega u nešto!* I ondje smo bili do 1998. g., kada je taj prostor Grad Zagreb vratio Pravoslavnoj crkvi. Nakon toga smo dobili prostor u Illici 13.

J. D.: Vi ste sve to ostvarivali fazu po fazu. Vidim da od silnog materijala tu nemate prostora ni za kretanje. Što je ovo tu?

Z. J.: To su uvezi beogradskog *Sporta*. Na ovim smo policama imali spremljene stvari koje smo naslijedili od Fakulteta. To je izuzetno važna povijesna građa koja je bila u otprilike dvadesetak sanduka, zajedno s građom iz ostavština i zbirki koje smo otkupili, a nismo ih prenijeli ovamo. Obratili smo se Gradskome uredu i dobili skladište za velike predmete, pa smo onamo prenijeli gimnastičke sprave, čamce, complete utega, lopte itd. A sve ostalo, tj. knjige, uveze časopisa i arhivu morali smo donijeti ovamo.

sl.7. S otvorenja izložbe 'Olimpizam u Hrvatskoj', 2000.

sl.8. Zdenko s malim posjetiteljima muzeja u vrijeme održavanja muzejsko edukativne igre 'Jačajmo se' uz Međunarodni dan muzeja, 2001.

sl.9. S dodjele Državne nagrade "Franjo Bučar", 2001.

sl.10. Na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu, radio je kao viši predavač za predmet 'Povijest sporta' od 1988. do 2007.

J. D.: Vidim da ovdje imate golem broj različitih predmeta i stvarno je žalosno da nemate pravi muzej u kojemu biste mogli to čuvati, da imate tematske izložbe, stalni postav... Ovdje bi to stvarno bila nemoguća misija! Imate li kakvih inicijativa, postavljate li izložbe, da pokažete ljudima sve to bogatstvo građe koju ste skupili?

Z. J.: Da, tijekom dvadesetak godina postojanja Muzeja priredili smo dvadesetak manjih izložbi. Sudjelovali smo i u pedagoškoj akciji zagrebačkih muzeja koja je danas prerasla u akciju hrvatskih muzeja. Priređivanje izložbi izuzetno je zahtjevan posao. U međuvremenu je opseg našega svakodnevnog posla nevjerojatno narastao. Mi smo INDOK centar hrvatskog športa. Hrvatska takvog centra nema. Svatko kome trebaju podaci o športu i o športašima, zove nas.

J. D.: To znači da je građa objedinjena samo kod vas.

Z. J.: Isključivo, i mi, kako je ta tematika sve više u središtu zanimanja novinara, leksikografa, televizije i dr., svakodnevno odgovaramo na upite, tražimo određene publikacije, fotografije i tekstove itd.

J. D.: Mnogi se koriste građom vašeg muzeja.

Z. J.: Korištenje građom izuzetno je poraslo. Mi smo vrlo brzo, još dok smo bili u llici 7, radi lakšeg snalaženja osnovali odjele Muzeja. Ponajprije, Knjižnicu. Nismo popisali knjige, ali pretpostavljam da u njoj ima oko 30 000 svezaka. U čuvaonici predmeta nalazi se oko 6 000 eksponata. Tu je i Fototeka, koja je "narasla" do izuzetne veličine. Ona je ne samo po kvaliteti, već i po količini, veća od svih ostalih športskih fototeka.

J. D.: Postoji li mogućnost da se ta građa digitalizira, da vi dobijete informatičara koji bi to obavio?

Z. J.: Na tome sad radimo. Međutim, te fotografije nisu još sređene. Naime, što se dogodilo? Prije četiri godine *Sportske novosti* su prešle na digitalnu fotografiju. Oni su imali veliku fototeku koju smo preuzeli. Budući da je zahtjeva za posudbu sve više, najvažnije discipline tjelovježbe i športa odmah smo počeli digitalizirati. Tako smo digitalizirali oko 20 000 predložaka. Drugo na čemu intenzivno radimo jesu portreti športaša. Trenutačno imamo oko 6 000 tih portreta. Treća su grupa klubovi i objekti.

Zatim, tu je Odjel plakata i diploma. Imamo oko 3 000 plakata - to je najveća zbirka športskih plakata u nas.

Sljedeće čime se neobično ponosimo jest naša arhiva, koju smo uspjeli donekle srediti, a najveći broj najvrednijih stvari pripada ostavštinama Franje Bučara i Hrvoja Macanovića.

Imamo i Odjel časopisa i novina, u kojemu čuvamo uvezane sve *Sportske novosti* od 1945. g., kao i pojedina športska izdanja iz međuratnog razdoblja koja, nažalost, nikada nisu dugo izlazila. Športski su djelatnici, rekao bih, fanatična čeljad i sav je naš šport niknuo vođen ljudima koji su to radili s neizmjernom ljubavlju. Često se govorilo da je nemoguće da Zagreb i Hrvatska nemaju športski časopis ili novine. Kad su ih počeli izdavati, onda bi se opekli jer nisu mogli vratiti uloženi novac. Stoga su ti časopisi izlazili samo nekoliko mjeseci odnosno godina.

sl.11. Zahvaljujući dugogodišnjem stručnom radu kolege Zdenka Jajčevića realizirani su brojni otkupi i donacije skoro stotinu ostavština i zbirki športaša, sportskih djelatnika i organizacija.

Vrlo je respektabilna zbirka Hrvatskog sokola koju čine časopisi i fantastična zbirka fotografija te 100-tinjak predmeta iznimne vrijednosti. Hrvatski sokol jedna je od najljepših priča među našim pričama. Zanimljivo je s kolikim su žarom i poštenjem sokolaši branili hrvatstvo i to u vrijeme, nakon 1918., kad je Hrvatska uletjela u grotlo južnoslavenskih zemalja. Sokolaši su ustrajno, a da nikad nisu odustali, branili interese hrvatske tjelovježbe i hrvatski nacionalni identitet. Njihovo je djelovanje bilo vezano za politiku jer su znali da o njoj ovisi hoće li uopće imati uvjeta za rad. Članovi Hrvatskog sokola iskreno su propagirali sokolske ideje i gradili objekte vlastitim sredstvima. Kada bismo došli u priliku napraviti stalni postav Hrvatskoga športskog muzeja, u njemu bi središnje mjesto posvetili zbirci Hrvatskog sokola, koji je u nas danas gotovo zaboravljen.

J. D.: Kako ste stizali usporedno raditi zahtjevne poslove ravnatelja Muzeja, kustosa, čovjeka koji na terenu prikuplja predmete i aktivno je uključen u sve što se događa? Kako ste se uz to stigli baviti i hrvatskim i svjetskim olimpiзмом te športskom publicistikom? Pred sobom vidim tri knjige, a poznato mi je da radite na četvrtoj, općoj povijesti tjelovježbe i športa. Kad pišete?

Z. J.: Popodne. Prionem kad dođem kući s posla. Iskoristim svaki dan. Sve vikende i cijeli godišnji odmor posvetit ću toj novoj knjizi. Riječ je o činjenici da povijest športa nije ušla u programe povijesti osnovnih i srednjih škola. Kad sam ljudima koji rade školske programe postavio pitanje zašto nema povijesti športa, rekli su da je ne mogu uvrstiti jer jednostavno ne postoji literatura za pripremu predavanja. Objavljivanje knjige bit će velik pomak u afirmaciji povijesti tjelovježbe i športa u obrazovnome i kulturološkom smislu.

J. D.: To su bili mali pomaci.

Z. J.: U razgovoru s kolegama iz Splita, koji su utemeljili Dvoranu slave splitskoga športa, ističem da športsku povijest ne treba prezentirati na taj način. Napravili su popis 100-tinjak ljudi, a svake će druge godine imenovati deset novih koji će ući u stalni postav te Dvorane slave. Ako netko želi upoznati razvoj splitskog športa, iz postojećeg postava neće doznati mnogo. Želim reći da muzej nije kuća u kojoj žive duše poznatih športaša nego da se u njemu mora prikazati vrijeme u kojemu je šport nastao, bez obzira na uspjehe. A Split ima tako krasnih priča.

J. D.: Kad bi vam netko u ovim nemogućim uvjetima u kojima sada radite - teško se i kretati, a kamoli raditi - dao prostor i rekao: *Napravite pravi muzej, stalni postav, sve ono što muzej treba imati, dvoranu za povremene izložbe, dvoranu gdje bi se mogli održavati skupovi i okrugli stolovi...* Jeste li u svojim maštanjima zamišljali neki takav prostor? Koji bi to prostor bio? Kako bi izgledao?

Z. J.: Mi smo čak bili vrlo blizu realizacije toga sna. Prije 4 - 5 godina pozvao nas je arhitekt Kincl i rekao da je grad Zagreb dodijelio Hrvatskome športskom muzeju četvrti kat sjeverne tribine Maksimirskog stadiona. On nas je i pro-

sl.12. Zdenko Jajčević kao trener Ragbi kluba Zagreb; snimljeno 1978. (Od 1974. do 1983. bio je trener i igrač Ragbi kluba "Zagreb". Klub je bio višestruki prvak bivše države, a Zdenko Jajčević je bio igrač s najdužim stažem u klubu. Odigrao je više od 800 utakmica.)

veo kroz taj prostor, koji bi bio idealan za smještaj Muzeja. Prostor se proteže duž cijele sjeverne tribine. S jedne je strane ravna staklena ploha s pogledom na maksimirsku šumu, a s druge je kosa betonska ploha na kojoj se s vanjske strane nalaze tribine. Odredio sam slijed stalnog postava za 46 športskih grana. Budući da za svaki od tih športova ne bismo mogli imati zasebnu prostoriju, oni bi bili grupirani prema nekim zajedničkim obilježjima u borilačke, vodene i zimske športove, športove preciznosti, športske igre itd. I postav se podudario s raspoloživim prostorom. Jedna od najvećih prostorija ima veliki prozor s pogledom na stadion. Taj je prostor idealan za postav nogometa. Posjetitelji bi razgledavali postav i istodobno imali pogled na igralište. Osim niza drugih vrlo pogodnih okolnosti, na strmim bi zidovima mogao biti postav alpinizma, a u jednoj izrazito visokoj prostoriji mogao bi se izložiti balon. Veličina tog prostora omogućila bi izlaganje velikih eksponata koji bi postavu osigurali posebnu vjerodostojnost i ljepotu. Pritom mislim na automobil, jedrilicu, veslački čamac, zrakoplov i sl. Budući da se ne zna što će biti sa stadionom u Maksimiru, s vremenom su utihnule inicijative o preseljenju Muzeja ispod sjeverne tribine.

J. D.: U cijelome tom poslu, ima li igdje mjesta za vašu obitelj ima li mjesta za neki hobi koji nije vezan za šport?

Z. J.: (Smijeh.) Toga nema. Stvarno. To je velika žrtva, znate. Često se uzrujavam zbog toga što je sve, baš sve u mom životu podređeno struci, općoj povijesti i povijesti športa te muzeologiji.

J. D.: Koliko vam kćerke imaju godina?

Z. J.: Jednoj je 30, a drugoj 28 godina. One imaju svoje životne putove. Ja sam ih, dok su još bile malene, nastojao usmjeriti. (Smijeh.) Često sam ih dovodio u Muzej, a kad su bile studentice, u njemu su i radile preko Studentskog servisa. Dao sam im vođenje biografija u arhivi i sada kada ih uzmem u ruke, često prepoznajem njihov rukopis. Taj su posao sasvim solidno napravile.

J. D.: One nisu u športskim vodama?

Z. J.: Jedna od njih jest, profesorica je tjelesne kulture. Međutim, njezine su ambicije vezane za pilates, fitness programe itd. Pomalo sam sretan da se nisu profesionalno vezale za povijest športa, publicistiku ili muzeologiju.

J. D.: Na početku ste mi rekli da ste imali literarnih ambicija. Jesu li one sve potrošene na knjige o Olimpijskim igrama i povijesti hrvatskog športa? Ili ste nekada napisali nešto za svoju dušu, nešto što je izvan te tematike?

Z. J.: Ako budete imali vremena prolistati knjigu *Antičke olimpijske igre* - ona je uglavnom složena na taj način da sam proučavao svjetsku literaturu, i to o određenoj temi - bilo o športu, bilo o objektu, bilo o legendama. Knjigu sam uobličio i složio prema onome što je u svijetu o toj temi objavljeno. Međutim, ponegdje sam si dao i oduška. Primjerice, u poglavlju *Zeusov hram*. Ondje sam otišao malo dalje i ušao u neke pomalo literarne vode. Opisao sam scenu

sl.13. Zdenko Jajčević izbornik prve ragbi reprezentacija u samostalnoj RH, 1992.

sl.14. Ženska ragbi reprezentacija RH na prvenstvu Europe, Lunel, 2003. (Zdenko Jajčević je bio trener prvoga ženskog Ragbi kluba "Viktorija" i ujedno trener ženske Ragbi reprezentacije RH.)

dolaska športaša u Zeusov hram, njihova očekivanja i doživljaje. Spominjem i okupljanje gledatelja na stadionu u tri sata ujutro. To je fenomenalno - noću bi zauzeli mjesto jer ga kasnije nije bilo. Igre su počinjale oko šest sati ujutro. Još je jedna zanimljivost vezana za stadion u Olimpiji. Uvijek je bilo problema s vodom jer su gledatelji za vrijeme natjecanja bili žedni. Naime, igre su se održavale u najtoplijem dijelu godine. Taj problem vode u Olimpiji riješio je Herod Atikus, rimski konzul u Ateni. On je u olimpijskom svetištu izgradio *egzedru*, svojevrsni vodovod iz kojega je

voda tekla prema stadionu. Oko stadiona, koji je imao oblik pravokutnika, voda je tekla kanalom. Gledateljima je bilo strogo zabranjeno zakoračiti na stadion. Mogli su doći i piti vodu, s tim da im je samo glava smjela prijeći zračnu liniju iznad površine stadiona. I zamislite, 400 godina gledatelji su pili vodu, ali nitko nije stupio na površinu stadiona. (Smijeh.) To je fantastično.

J. D.: Znači, ipak ste si tu i tamo dali oduška.

Z. J.: Jesam. Ja sam svjestan da će povijesni tekstovi što sam ih napisao trajati, a mislim da beletristika, osim velikih djela Tolstoja, Krleža i drugih slavni pisaca, nema budućnosti. Kad bih pisao o svojim ljubavnim jadima, to ne bi nikoga zanimalo, ali antičke Olimpijske igre mogle bi nekoga zainteresirati.

J. D.: Kako znate da će vaši tekstovi trajati?

Z. J.: Sad govorimo o lirici, o nečemu dopadljivome i lijepome. Moja je ambicija oživotvoriti povijest športa, staviti je u kontekst svakodnevnog života, tako da bude zanimljiva čitateljima. Ne pišem: *Građanski je odigrao s Concordijom O : O, broj gledatelja bio je toliki* itd.

J. D.: Da ne bude suhoparno...

Z. J.: Napisao sam jednu knjigu koju još nisam objavio. To je *Povijest hrvatskog nogometa do 1945. god.* U njoj sam, među ostalim, pokušao opisati kako je izgledalo kad su gledatelji napuštali stadion. *Concordijin* je stadion u to vrijeme bio glavni zagrebački stadion. *HAŠK-ov* stadion u Maksimiru bio je daleko i bio je malen. U toj masi ljudi što se kretala sa stadiona bili su i prodavači slatkiša. To je priča. Kako su navijači navijali i što su vikali. Sve to piše u novinama, samo morate znati uobličiti cijelu tu priču. Nije dovoljno reći: *Odigrana je utakmica hrvatske ili jugoslaven-ske reprezentacije*. Moraju se opisati događaji oko te utakmice. Mislim da je to prava povijest.

J. D.: Imate li još nekih planova?

Z. J.: Vrlo mnogo. (Srdačan smijeh.) Što sam stariji, planova je sve više.

J. D.: A vremena sve manje... Zahvaljujem vam na razgovoru u ime MDC-a. Bilo mi je drago razgovarati s vama. Ostat ćete zabilježeni za povijest u našem Arhivu zaslužnih muzealaca.

Z. J.: (Smijeh.) Hvala, hvala...

Personalni arhiv zaslužnih muzealaca: intervju snimljen 18. srpnja 2008.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PERSONAL ARCHIVES OF MERITORIOUS MUSEUM PROFESSIONALS: ZDENKO JAJČEVIĆ (1946-2011)

Zdenko Jajčević was born in Zagreb in 1946. He took a degree at the Physical Culture faculty in Zagreb, his special subject being the development of sporting periodical publications in Croatia. He had his first job as trainer of a rugby club in 1974.

He also appeared for the team of the Zagreb Rugby Club and played in more than 800 matches. He was selector for the Yugoslav national rugby team, first selector of the Croatian rugby team, and trainer of the first women's rugby club, Viktorija.

In October 1978, he was employed as expert associate in the editorial board for the Sports Lexicon of the Yugoslav Lexicographic Institute, where he worked until 1984.

He took over the jobs of curator in the Physical Culture Museum at the Physical Culture Faculty in 1984. As part of his work there, he collected objects, launched campaigns, put on exhibitions and published articles from the history of physical exercise and sports museology. He arranged for the purchase and/or donation of more than 300 legacies and collections from sports men and women and sporting organisations.

For twenty years, he attended to matters related to the registration of the Croatian Sports Museum, and when the Museum finally was registered in 2003 he was appointed its first director. He devised and produced more than 35 exhibitions and wrote over 40 articles in the journal *History of Sport*; he created the feasibility study for the Dražen Petrović Museum, was supervisor of many undergraduate dissertations, head of commissions and society for the history of sport and the auteur of eleven television films.

sl.15. Zdenko Jajčević, prvi ravnatelj Hrvatskoga športskog muzeja (od 2003. do 2011.).